



SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060202

DOM
2018-01-23
Stockholm

Mål nr
P 11267-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-11-22 i mål nr P 2902-17, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. DA
2. IA
3. MB
4. RB
5. PB
6. GB
7. MB
8. JB
9. IB
10. BC
11. BC
12. BMD
13. KD
14. ED
15. TD
16. GH
17. BIH
18. CH
19. AH
20. RH
21. IH
22. Högestens Atriumhus ekonomisk förening, c/o RH
23. JJ
24. AJ
25. MJ
26. LK
27. RK
28. POL
29. YM
30. MM
31. MN
32. DN
33. DOÖ
34. JO

Dok.Id 1390793

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00	08-561 675 59	måndag – fredag
103 17 Stockholm		08-561 675 50		09:00–15:00
		E-post: svea.hovratt@dom.se		
		www.svea.se		

35. KO
36. BP
37. SP
38. WP
39. JR
40. MS
41. ESB
42. LS
43. MS
44. RT
45. ET
46. KW
47. IW
48. FW
49. RV
50. RY
51. COÖ

Ombud för 1–16, 21, 23–29, 31–32, 34–38, 40–41, 43–50: MM, och JR,

Motpart

Göteborgs kommun, 404 82 Göteborg

SAKEN

Detaljplan för förskola utefter Gånggriftsgatan inom stadsdelen Torslanda i Göteborgs kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd.
 2. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom på så sätt att beslutet att avvisa Högstens Atriumhus ekonomisk förening överklagande upphävs.
 3. Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandena.
-

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Högestens Atriumhus ekonomisk förening (föreningen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens beslut att avvisa föreningens överklagande och i stället upphäva beslutet att anta detaljplanen. Till stöd för sin talan i frågan om avvisning har föreningen i huvudsak anfört att de boende längs Bildstensgatan blir ytterst påverkade av trafiksituationen. Till stöd för sitt överklagande i sak har föreningen anfört i huvudsak samma omständigheter som i mark- och miljödomstolen.

MM m.fl. har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens beslut att avvisa deras överklaganden och i stället upphäva beslutet att anta detaljplanen. Till stöd för sitt överklagande i frågan om avvisning har de i huvudsak anfört att Bildstensgatan redan i dag är övertrafikerad, att de boende på Bildstensgatan upplever trafiksituationen som hopplös och att de därför berörs av detaljplanen. Till stöd för sitt överklagande i sak har de anfört i huvudsak samma omständigheter som i mark- och miljödomstolen.

LS, RH, AH, DOÖ, COÖ, BIH och CH har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och upphäva beslutet att anta detaljplanen. Till stöd för sitt överklagande har de anfört i huvudsak samma omständigheter som i mark- och miljödomstolen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen finner skäl att ge prövningstillstånd och tar upp målet till omedelbart avgörande.

Enligt praxis anses beslut avseende detaljplaner kunna överklagas av bl.a. ägare till fastigheter som ligger inom planområdet eller som gränsar direkt till detta eller endast skiljs åt av en väg. Av handlingarna framgår att föreningen äger fastigheten Torslanda 76:1, som endast skiljs åt från planområdet av Bildstensvägen. Eftersom föreningen

därmed haft rätt att överklaga beslutet att anta detaljplanen ska mark- och miljödomstolens beslut att avvisa föreningens överklagande upphävas. Med hänsyn till att föreningens invändningar mot detaljplanen i allt väsentligt har prövats av mark- och miljödomstolen med anledning av övriga överklaganden finns det förutsättningar att ta upp föreningens överklagande till prövning i denna instans.

Det har i övrigt inte tillkommit några nya omständigheter. Mark- och miljööverdomstolen gör inte någon annan bedömning än den mark- och miljödomstolen har gjort vare sig i fråga om klagorätt i övriga delar eller prövningen i sak. Överklagandena ska därmed avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv och Hans Nyman (deltar inte i beslutet om prövningstillstånd), tekniska rådet Carl-Gustaf Hagander och tf. hovrättsassessorn Alexander Häggkvist, referent.

Föredraganden har varit Ulrika Agerskans.



VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-11-22
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr P 2902-17

PARTER

Klagande

1. MM

2. JR

3. DA

4. IA

5. MB

6. RB

7. PB

8. GB

9. MB

10. JB

11. IB

12. BC

13. BC

14. BMD

15. KD

16. ED

17. TD

18. GH

19. IH

20. JJ

Dok.Id 375737

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänerns borg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 80	måndag – fredag 08:00–16:00

21. AJ

22. MJ

23. LK

24. RK

25. POL

26. YM

27. MN

28. DN

29. JO

30. KO

31. BP

32. SP

33. WP

34. MS

35. ESB

36. MS

37. RT

38. ET

39. KW

40. IW

41. FW

42. RV

43. RY

Ombud för 3-43: MM och JR,

44. LS

45. GW

46. DOÖ

47. COÖ

48. AH

49. RH

50. BIH

51. CH

52. Högestens Atriumhus Ekonomisk Förening,
c/o RH

Motpart

Byggnadsnämnden i Göteborgs kommun
Box 2554
403 17 Göteborg

ÖVERKLAGAT BESLUT

Byggnadsnämnden i Göteborgs kommuns beslut av den 23 maj 2017 i ärende nr 0333/13, § 257

SAKEN

Detaljplan för förskola utefter Gånggriftsgatan inom stadsdelen Torslanda i Göteborg

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar MM och JR m.fl.,
GW och Högestens Atriumhus Ekonomisk Förenings överklaganden.

2. Mark- och miljödomstolen avslår övriga överklaganden.

BAKGRUND

Byggnadsnämnden i Göteborgs kommun (nämnden) beslutade den 23 maj 2017 (§ 257, dnr 0333/13) att anta detaljplan för förskola utefter Gånggriftsgatan inom stadsdelen Torslanda, upprättad den 25 oktober 2016 och reviderad den 23 maj 2017. Av handlingarna framgår bl.a. följande.

Syftet med planen är att möjliggöra byggnation av förskola vid Gånggriftsgatan i stadsdelen Torslanda. På fastigheten finns en byggnad med teknisk anläggning i källaren. Planförslaget innebär att befintlig byggnad byggs om och till för fem förskoleavdelningar med 14-15 barn per avdelning. Den tekniska anläggningen blir kvar i källaren och ledningar från den kan komma att överbyggas. Byggnation över befintliga ledningar ska godkännas av ledningsinnehavarna. Planen medger utöver förskola samlingslokal.

Av handlingarna framgår vidare att planområdet ligger utanför Kongahällavägen och planerad byggnation tillsammans med plank fungerar som bullerskärm för lekgården. Intill förskoleområdet ligger en skogskulle, Lillskogen, med ädellövsskog som används av närboende för lek och rekreation. En del av skogskullen kommer användas av förskolebarnen men ingår inte i planområdet. Parkeringsplatser ryms inte inom förskolefastigheten utan anläggs utefter Gånggriftsgatan och en parkeringsplats anläggs vid Bildstensgatan.

Boende på Bildstensgatan, MM och JR m.fl., samt LS, GW, DOÖ, COÖ, AH, RH, BIH, CH, och Högestens Atriumhus Ekonomisk Förening har överklagat beslutet till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

LS (XXX) har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva nämndens beslut om att anta detaljplan för förskola längs Gånggriftsgatan inom stadsdelen Torslanda i Göteborgs kommun.

GW (XXY) har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva nämndens beslut om att anta detaljplan för förskola längs Gånggriftsgatan inom stadsdelen Torslanda i Göteborgs kommun.

DOÖ och COÖ (XXZ) har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva nämndens beslut om att anta detaljplan för förskola längs Gånggriftsgatan inom stadsdelen Torslanda i Göteborgs kommun.

AH och RH (XYX) har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva nämndens beslut om att anta detaljplan för förskola längs Gånggriftsgatan inom stadsdelen Torslanda i Göteborgs kommun.

MM (XYX) och JR (XYZ) m.fl. (boende på Bildstensgatan) har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva nämndens beslut om att anta detaljplan för förskola längs Gånggriftsgatan inom stadsdelen Torslanda i Göteborgs kommun.

Högestens Atriumhus ekonomisk förening (bl.a. YYY) har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva nämndens beslut om att anta detaljplan för förskola längs Gånggriftsgatan inom stadsdelen Torslanda i Göteborgs kommun.

BIH och CH (YYX) har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva nämndens beslut om att anta detaljplan för förskola längs Gånggriftsgatan inom stadsdelen Torslanda i Göteborgs kommun samt att målet återförvisas till nämnden för ny handläggning.

GRUNDER OCH UTVECKLING AV TALAN

LS har anfört i huvudsak följande.

Parkeringsfrågan på Gånggriftsgatan kommer att bli kaotisk. Husägaren på Gånggriftsgatan 10 vägrar att backa 50 meter eller eventuellt mer för att komma

iväg för parkerade bilar. Gångbanan som går mellan slutet på Gånggriftsgatan till Kongahällavägen får det ej parkeras på. Hur ska framkomligheten bli för utryckningsfordon till Gånggriftsgatan 10? Även Telia ska fortsätta att vara kvar i sin lokal och parkera sina arbetsfordon.

Handläggare på trafikkontoret, som anger problemen med parkeringen på denna smala del av gatan, har satt upp en trafikskylt som talar om att det är förbjudet att parkera på slutet av Gånggriftsgatan. Folk bryr sig dock inte om denna skylt utan parkerar ändå.

GW har anfört att fler transporter på Gånggriftsgatan är mycket olämpligt. Det är i dagsläget en mycket frekventerad gata av barn på väg till och från Troslanda hög- och låg/mellanstadieskola. Fler fordon önskas inte på denna gata.

DOÖ och COÖ har anfört i huvudsak följande.

De kan inte se att det finns ett behov av ytterligare en förskola i området med 75 platser. Det finns inte så många barn inom ett naturligt upptagningsområde som idag inte redan har en förskoleplats.

De vänder sig även mot storleken på den tänkta byggnaden. Den nuvarande byggnaden har en storlek som är på gränsen till att passa in i miljön. Att bygga ut denna söderut mot Bildstensgatan, delvis i två våningar, skapar en byggnad som inte på något vis passar in i närmiljön. För deras del kommer byggnaden också att inkräkta på utsikten mot Vårbäcksvägen och skogen bakom. De har idag en luftig utsikt som kommer att förstöras av en tvåvåningsbyggnad.

De ställer sig vidare tveksamma till den trafiksituation som kommer att uppstå.

Att ange hela Göteborg som upptagningsområde och dessutom tro att dessa föräldrar väljer att åka kollektivt är inte ett rimligt antagande. Tre parkeringsplatser

på Gånggriftsgatan samt nio på Bildstensgatan för att hämta och lämna barn är på intet vis tillräckligt för en förskola med 75 platser. De föräldrar som skulle kunna utnyttja skolan kommer inte att åka buss utan kommer att bilpendla till och från förskolan. Var kommer dessa att parkera om inte på grönytor, trottoarer, uppfarter till tomtplatser, vändplaner m.m. Kommer de som bor längs Gånggriftsgatan och Bildstensgatan att kunna komma fram med sina bilar på morgon och kväll? Trafiksituationen i Torslanda är idag ansträngd både morgon och kväll. Att då belasta området på Gånggriftsgatan och Bildstensgatan med ytterligare 50-75 bilar morgon och kväll kommer göra situationen än mer ansträngd.

AH och RH har anfört bl.a. följande.

De anser att trafikfrågan inte har behandlats på rätt sätt. Att hänvisa trafikfrågan till ett kommande uppdrag är inte att lösa den besvärliga trafikfrågan som nu finns. De har tidigare lämnat in varför de anser trafikfrågan så viktig att hantera i rätt ordning, men har bara fått vaga svar med t.ex. hänvisning till något arbete som inte klargjorts.

Utfart på ritad parkering vid Bildstensgatan är fortsatt satt i kurvan, och oavsett om man skulle ha den närmare korsningen så blir det en utfart utan sikt för de som kommer in från Kongahällavägen gentemot de som ska ut från parkeringen.

Att specificera avstånd till 7-11 meter mellan parkering och hus ger en stor variation till utförande. De saknar här tydlighet och det finns en risk för sättningar i mark som är sankt utanför hus.

Att hänvisa ljudnivåer till marginella för att trafikökning felaktigt nämns marginell är väldigt underligt. Det räcker ju med en bil så låter det betydligt mer, och särskilt sju meter utanför sovplats. Det är inte antalet bilar som är bekymret till ökad ljudnivå utan närheten till enstaka bilar blir ljudproblemen. Att svara med att ökningen av trafiken är marginell är ett hån till de boende på Bildstensgatan.

De är 62 boende på Bildstensgatan, där inte ens hälften åker ut denna utfart, vilket kanske då blir 30 bilar. Att man nu ska ha en förskola med 75 barn kommer att innebära minst en dubblering av trafiken. De skulle vara tacksamma för en ny beräkning som överensstämmer med verkligheten.

Nu är det inte vår 2017 längre. Att då hänvisa till åtgärdsvalsförslagen utefter Kongahällavägen är då underligt, eftersom de nu ännu inte finns för delgivning till dem. Lös trafikfrågan först så kommer de ha en annan syn på denna planerade förskola.

Nya punkter som behöver behandlas är hur man kan rita in en infart i västra delen där det inte ens finns en infart från Kongahällavägen, och att då ta in trafik denna väg måste tas om hand hos trafikkontoret.

Hur tänker man säkerställa så att bilar inte står utmed Bildstensgatan i väntan på lämning och hämtning som sker på alla andra platser där förskola finns i närhet till väg. Är det fortsatt tänkt att ha 10 min runt kurvan eller kommer man flytta upp 10 min så det blir utanför deras gränder och den farliga nerfarten där många mopeder åker med hög hastighet?

Planbeskrivningen hänvisar till utvecklingsprogram 2015-2018. Detta är ju irrelevant då beslut inte är fastslaget och 2018 hinner passera. Hur man har planerat efter 2018 är den relevanta frågan, vilken borde finnas med i dokumentationen. De kan inte se något i dokumentationen som säger att det behövs fler förskolor, utan enbart antaganden att eftersom kommunen vill bygga en ny förskola så blir det säkert fler barn.

Man tar upp frågan om ökad integration. Det finns inte något som tyder på att barn från Torslanda kommer gå här (då det är Torslanda man pekat på tidigare som underlag).

Hur säkerställer man bullernivån med konstruktionen gentemot barnen som ska vistas i förskolan och vem är kravställaren? Det står inte något om vem som ska säkerställa detta.

750 m² ska lämnas över till förskolans verksamhet från allmän plats, men på ritning är parkeringen ca 500 m². Var är de extra 250 m² tilltänkta?

Planförslaget tar upp frågan att kvalitén på förskoleverksamheten kan höjas, men den kan ju likväl sänkas. Var är underlaget på att konkurrens höjer kvalitet, och hur mäts kvalitet på förskolor. De har tidigare tagit upp frågan vilken kvalitet denna förskola kan ge då fastighetsägare inte ens äger rätten till att bedriva denna verksamhet just nu. Att här gå in och dokumentera att kvalitet kommer höjas när en förskola ska bedrivas av någon som inte är godkänd att göra detta är ju även detta en fantasi - inte fakta. Ska inte ett planförslag hålla sig till fakta och inte massa antaganden åt positiva håll.

Angående idegran och att de nu inte ska hanteras verkar underligt. Granarna finns i skogen och att barnen plötsligt inte ska se dem bara för att man är färre verkar underligt. Hur säkerställs livskvalitén för idegranarna och hur kom man fram till beslutet att idegranarna inte är ett bekymmer bara för att det är färre barn?

Flera motsättningar och avslag har getts från både länsstyrelsen och hyresgäst samt närboende, men likväl kör man bara på och går förbi allas åsikter utan en tydlig lösning.

MM och JR m.fl. (boende på Bildstensgatan) har anfört i huvudsak följande.

De överklagar detaljplanen för förskolan utefter Gånggriftsgatan p.g.a. den rådande trafiksituationen. Trafiksituationen på Kongahällavägen är känd, i alla fall för de som är drabbade. Att tillföra ytterligare en stor mängd trafik kan de flesta förstå att det inte är en lösning på det redan rådande problemet.

Boende på Bildstensgatan har stora problem att ta sig ut på Kongahällavägen under bråd tid. Att ”kasta” sig ut och ta sig över till motsatt fil medför stora risker för att olyckor kan uppstå. Trafiken vid in- och utfarten har redan i dagsläget orsakat en dödsolycka samt en allvarlig personskada (benamputation).

Bildstensgatan är redan idag övertrafikerad av fordon och medför kraftiga olägenheter för de boende på gatan. För att slippa de stillastående bilköerna på Kongahällavägen kör föräldrar sina barn till Torslanda utefter Bildstensgatan. De som ska till den kraftigt utnyttjade återvinningsstationen kör igenom Bildstensgatan. Flexlinjen har hållplats mitt på Bildstensgatan. De som ska besöka gravplatserna på kyrkogården kör Bildstensgatan. Därutöver sker även genomgångskörning varje morgon för att komma förbi de stillastående bilarna på Kongahällsvägen. Att då anlägga parkeringar utefter Bildstensgatan är en provokation mot de boende på Bildstensgatan.

Är det beslutsfattarnas mening att föräldrar som med all rätt känner oro för trafiksituationen ska hålla sina barn instängda på respektive atriumgård istället för att kunna röra sig fritt i området? Bildstensgatan byggdes för 50 år sedan. Trafiksituationen såg då inte ut som den gör idag.

MM har därutöver i egen skrift anfört bl.a. följande.

Han överklagar detaljplanen för förskolan utefter Gånggriftsgatan p.g.a. den rådande trafiksituationen. Det måste vara väldigt svårt för beslutande organ att ta sig till Bildstensgatan och själva se den kraftiga trafiken som är i närområdet under bråd tid. De är nära en trafikinfarkt som blir sämre med ytterligare trafik och parkeringar längst ned på Bildstensgatan. Vem kommer ta ansvaret när något barn som cyklar eller går till skolan blir påkört, när trafikolyckor sker vid utfarten mot Kongahällavägen.

Högestens Atriumhus ekonomisk förening har anfört i huvudsak följande.

Det är bekymrande för de boende att de trafikrelaterade problem som råder utmed Kongahällavägen och dess utfarter inte tas på allvar. Att endast hänvisa till kommande utredning känns nästan provocerande. Under 15 år har de väntat på besked i frågan om tvärförbindelse och annat som kan förbättra situationen utan att några åtgärder faktiskt vidtagits. Till dess att det finns beslutade, finansierade och fungerande lösningar på trafikproblemen borde ytterligare etablering stoppas.

Den ökning om tre procent som förskolans etablering skulle öka trafikmängden på Kongahällavägen låter mycket marginell. För boende på Bildstensgatan skulle procentsatsen bli helt annorlunda om den istället beräknades utifrån trafikmängden på gatan och dess problem med utfart i hög trafik. Finns det planer på att installera stoppljus som möjliggör en säker och tidsmässigt acceptabel utfart?

Förutom trafiksituationen finns en oro över om verksamhetsansvariga/fastighetsägare kommer att ha förmåga att återställa mark och annat i ursprungligt skick vid en eventuell nedläggning av förskolan. Den förskola som numera är byggd på Stallvägen är ännu inte i bruk. Föreningen ställer sig frågande till hur många internationella förskolor det kan behövas på en förhållandevis begränsad geografisk yta som Torslanda.

Föreningen skulle gärna vilja få mer konkreta svar på trafikproblemet och att beslutet om att förskolan ska få byggas fattas på underlag om behov och praktisk lösning, inte på känslobaserade grunder. Det kan ibland uppfattas som att just möjligheten att etablera en internationell förskola i homogena Torslanda och dess eventuella positiva bidrag för ökad integration röjer alla hinder ur vägen mer än att det faktiskt finns efterfrågan av en sådan.

BIH och CH har anfört bl.a. följande.

Trafik

Exploateringsgrad maximalt 75 förskolebarn medför att biltrafiken på Gånggriftsgatan (återvändsgata) och Bildstensgatan (lokalkörbana) kommer att öka mycket kraftigt, speciellt på morgonen och eftermiddagen när upp till 75 barn ska lämnas och hämtas av bilburna föräldrar. Sannolikheten för att merparten av barnen kommer att köras med bil till och från en internationell förskola är mycket stor, då det kan förväntas att barnen är bosatta i hela Göteborg, och endast till ringa del i närområdet med gång- eller cykelavstånd till skolan. Vid dessa tidpunkter kommer trafiksituationen att bli kaotisk på Gånggriftsgatan och Bildstensgatan.

Redan idag är det stor köbildning vid utfarter mot Kongahällavägen från Domarringsgatan, Bildstensgatan och Vårbäcksvägen, och de kommer att öka ytterligare med längre köbildning och väntetid som följd. Gånggriftsgatan kommer också att få ökad trafikbelastning i form av varutransporter med tunga fordon vid olika tidpunkter.

Deras synpunkter på olägenheter för trafiksituationen i närområdet, som detaljplanen medför, kommenterar stadsbyggnadskontoret i granskningsutlåtandet med *"Åtgärdsvalsförslagen utefter Kongahällavägen blir klara under våren 2017 enligt Trafikkontorets utredare. Förslagen kommer även ha olika prioriteringsgrad, men alla beslut är inte tagna i dagsläget, vilket medför att ingen tidplan är utarbetad för åtgärderna ännu"*. Detaljplanen har alltså ingen lösning av påtalade olägenheter för trafiksituationen i närområdet, varför detta behöver beaktas och åtgärdas i detaljplanen.

Parkering

Detaljplanen, med nio parkeringsplatser vid Bildstensgatan och tre platser utefter Gånggriftsgatan, kommer inte att tillgodose behovet av parkering vid lämning och hämtning av barn, då upp till 75 bilar kan förväntas inom en kort tidsperiod morgon och kväll. Parkeringsplatserna ska även tillgodose behovet av personalparkering för ca 20 personer, vilket medför att parkeringslösningen är än mer orealistisk. En realistisk bedömning av planens parkeringslösning är att "vild parkering" på gator,

trottoarer, vändplatser, gräsytor och varhelst det går att stanna bilen kommer att uppstå vid lämning och hämtning.

Detaljplanen med samlingslokal i förskolebyggnaden medför ökat behov av parkeringsplatser, vilket inte finns redovisat i planen. Behov, antal och placering av parkeringsplatser för denna verksamhet på kvällar och helger behöver redovisas i detaljplanen. De befintliga fastigheterna längs Gånggriftsgatan har i dag möjlighet till boende- och besöksparkering på Gånggriftsgatan. Detaljplanen redovisar inte hur detta parkeringsbehov ska tillgodoses. Service av teknisk anläggning för telestation i befintlig byggnads källarlokal ombesörjes medels arbetsfordon med behov av parkeringsplatser i nära anslutning till entré till källarlokalen. Detaljplanen redovisar inte hur detta parkeringsbehov ska tillgodoses.

Buller

Enligt bullerutredningen från september 2016 ökar ljudnivån från vägtrafik på Gånggriftsgatan, vilket medför en olägenhet för de boende i befintliga fastigheter längs Gånggriftsgatan. Ljudnivån från vägtrafiken på Kongahällavägen är redan hög där.

Naturmark

Befintliga fastigheten YYZ gränsar i norr och väster mot en skogsklädd kulle, Lillskogen, som nyttjas av närboende, barn och vuxna för lek och rekreation. I detaljplanen ingår att en större del av Lillskogen markeras med färgglada fågelholkar som ett naturlekområde till förskolan. Även om naturlekområdet kommer att vara allmän platsmark, kommer de närboende, barn och vuxna uppleva att området innanför markeringarna är förskolans område, varför nyttjandet av Lillskogen av närboende för lek och rekreation kommer att avsevärt begränsas.

Byggnaden

Planbeskrivningen med exploateringsgrad till maximalt 75 förskolebarn anger att befintlig byggnad byggs om till förskola och i nordöst behåller sin volym. Befintlig byggnad med möjlig påbyggnad till två våningar och en stor tillbyggnad i två

våningar planeras åt sydväst. Detaljplanen medför en mycket stor byggnad, både i utbredning och höjd, som avviker markant mot angränsande villa- och radhusbebyggelse och är mycket störande för omgivningen.

Teknikanläggningar

Befintlig fastighet YXX har teleteknisk anläggning i källaren och stora kabelanläggningar söder om intill byggnaden.

Detaljplanen anger under punkt 2 Användning av kvartersmark, *"teknisk anläggning för telestation utan omgivningspåverkan"*. Planbeskrivningen anger att *"enligt Telia alstrar inte telestationen omgivningspåverkande strålning. Telia redovisar inte någon detaljerad plan över anläggningen på grund av samhällsskyddsskäl"*. Huruvida strålning förekommer från utvändiga kabelanläggningar söder om befintlig byggnad kommenteras inte i planbeskrivningen. Förekomst av elektromagnetisk strålning behöver mätas på plats både avseende teleteknisk anläggning i källaren och kabelanläggningar söder om befintlig byggnad för att utreda och säkerställa att det inte förekommer någon strålning som kan vara hälsofarlig för förskolebarn.

Lekyta

I granskningsutlåtandet har Lokalförvaltningens synpunkter redovisats avseende lekgård. *"Lekgård för förskolan är för liten i förhållande till det antal barn, som avses vistas på förskolan i förhållande till Boverkets byggregler (BBR) och i förhållande till stadens riktlinjer för storlek på förskolegårdar. Därför bör lekgårdens inhägnade del utökas med 1 100 m² eller antalet barn i förskolan minskas till ca 45 st"*.

Stadsbyggnadskontoret har kommenterat detta med att det gjorts *"en samlad bedömning att förskolan kan tillgodoräkna sig resterande lekgårdsyta genom att använda den intilliggande naturmarken"*. Detta medför att ca 40 % av barnen ska befinna sig utanför den inhägnade lekgården på allmän platsmark i en skogsdunge (Lillskogen) som benämns lekområde i planbeskrivningen, för att resterande barn

ska ha lektyta inom den inhägnade lekgården, som motsvarar riktlinjerna. De ifrågasätter starkt att Stadsbyggnadskontorets bedömning är förenlig med Boverkets Byggregler (BBR) och stadens riktlinjer för storlek på förskolegårdar.

Sammanfattning

De anser att i detaljplanen redovisad verksamhet på planområdet är för stor och omfattande (5 avdelningar, 75 barn), vilket medför stora olägenheter för närboende vad avser trafik och parkering, buller, naturmark, byggnad samt att lekgården är för liten, vilket redovisats ovan. En förskoleverksamhet med i detaljplanehandlingarna angiven omfattning är inte lämplig att lokalisera till Gånggriftsgatan utan kan, om detta behov föreligger i Torslanda, lokaliseras till lämpligare plats inom Torslanda.

De vidhåller att en förskoleverksamhet av betydligt mindre omfattning, som inryms på befintlig fastighet YXX m.fl., i befintlig byggnad med mindre tillbyggnad i ett plan (ett plan är lämpligt för att tillgodose barnens behov av markkontakt) utan att på något vis inkräkta på den fria naturmarken, Lillskogen, och utan att skapa oacceptabla trafik-, parkerings- och vägljudsproblem kan vara en rimlig omfattning på verksamheten.

De vidhåller deras synpunkt att införliva fastigheten YXX och YYZ med naturmarken Lillskogen är ett gott alternativ. Att fastigheterna har kommunal infrastruktur framdragen till fastighetsgräns på YXX borde inte utgöra något hinder.

DOMSKÄL

Klagorätt

Enligt 22 § förvaltningslagen (1986:223) jämfört med 5 kap. 29 § och 13 kap. 11 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, får ett beslut att anta en detaljplan normalt endast överklagas av den som beslutet angår, nämligen sakägare, bostadsrättsinnehavare, hyresgäster och boende samt organisationer av hyresgäster, om de senast före utgången av granskningstiden skriftligen har lämnat synpunkter i

ärendet som inte blivit tillgodosedda. I PBL finns inte några regler som direkt avgränsar kretsen sakägare utan en bedömning får göras i varje enskilt fall.

Ett beslut att anta en detaljplan anses enligt fast rättspraxis beröra ägare till fastighet eller boende inom planområdet eller som direkt gränsar till planområdet. Beslutet anses även angå ägare till fastigheter eller boende i nära grannskap, om de är särskilt berörda med hänsyn till arten och omfattningen av den aktuella åtgärden, t.ex. natur- eller trafikförhållandena på platsen. Endast den omständigheten att en person bor i kommunen och har synpunkter på planeringen i kommunen medför inte en rätt att överklaga ett planbeslut. Inte heller utgör den omständigheten att det är en stor opinion mot föreslagen detaljplan skäl till annat ställningstagande i talerätsfrågan.

Boende på Bildstensgatan

MM, JR, DA, IA, MB RB, PB, GB, MB, JB, IB, BC, BC, BMD, KD, ED, TD, GH, IH, JJ, AJ, MJ, LK, RK, POL, YM, MN, DN, JO, KO, BP, SP, WP, MS, ESB, MS, RT, ET, KW, IW, FW, RV och RY, samtliga boende på Bildstensgatan, har kommit in med synpunkter under planförfarandet som inte har blivit tillgodosedda. De är dock bosatta utanför och en bit ifrån planområdet. Av planbeskrivningen framgår att planförslaget innehåller parkering för lämning och hämtning samt personalparkering vid Bildstensgatan, vilket innebär en marginell ökning av trafik vid korsningen Kongahällavägen-Bildstensgatan-Vårbäcksgatan. Den trafikökning som planen ger upphov till medför enligt domstolens bedömning inte att de klagande anses berörda av det aktuella antagandebeslutet på ett sådant särskilt sätt att de har rätt att överklaga beslutet. Inte

heller i övrigt har framkommit att de på annan grund har rätt att överklaga kommunens planbeslut. Deras överklagande ska därför avvisas.

GW

Även GW, boende på Högstensgatan, har inkommit med synpunkter under planförfarandet som inte har blivit tillgodosedda. Även han är bosatt utanför och en bit ifrån planområdet och kan inte anses särskilt berörd på ett sådant sätt som krävs enligt PBL för att han ska ha rätt att överklaga beslutet. Inte heller i övrigt har framkommit att han på annan grund har rätt att överklaga kommunens planbeslut. Hans överklagande ska därför avvisas.

Högestens Atriumhus ekonomisk förening

Domstolen konstaterar att föreningen Högestens Atriumhus ekonomisk förening skriftligen framfört synpunkter under planförfarandet som inte blivit tillgodosedda. Föreningen uppfyller därmed i och för sig kraven som ställs i 13 kap. 11 § PBL.

I 13 kap. 12 § PBL finns angivet under vilka förutsättningar en ideell förening äger rätt att överklaga ett beslut om att upphäva en detaljplan. Det första villkoret är att det rör sig om en sådan förening som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken.

Härutöver krävs att det är fråga om en detaljplan som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan på grund av att planområdet får tas i anspråk för verksamheter eller åtgärder som anges i 4 kap. 34 § PBL.

Då Högestens Atriumhus ekonomisk förening inte är en sådan ideell förening, som avses i 13 kap. 12 § PBL samt 16 kap. 13 § miljöbalken, kan föreningen inte tillerkännas klagorätt enligt dessa bestämmelser.

Utifrån föreningens geografiska läge kan den heller inte anses särskilt berörd på ett sådant sätt som avses i PBL för att ha rätt att överklaga beslutet. Högestens Atriumhus ekonomisk förenings överklagande ska därför avvisas.

Övriga klagande

LS, BIH och CH, DOÖ och COÖ samt AH och RH har inkommit med synpunkter under planförfarandet som inte har blivit tillgodosedda. De har rätt att överklaga beslutet i enlighet med PBL då deras fastigheter gränsar direkt till området eller bara skiljs från områdets gräns av en gata eller en väg. Deras överklaganden ska därför prövas i sak.

Prövning i sak*Tillämpliga bestämmelser*

Mark- och miljödomstolens prövning i aktuellt mål är enligt 13 kap. 17 § PBL begränsad till frågan om det överklagade beslutet strider mot någon rättsregel på ett sätt som klagandena har angett eller som annars framgår av omständigheterna. Domstolen ska antingen fastställa eller upphäva kommunens antagandebeslut i dess helhet. Om kommunen har medgett det, får dock beslutet upphävas i en viss del eller ändras på annat sätt. Utan kommunens medgivande får ändringar av ringa betydelse göras. Huvudregeln är således att överprövande instans inte kan pröva en annan planutformning än den som kommunen antagit.

Mark- och miljödomstolen vill understryka att det enligt 1 kap. 2 § PBL är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten. Det är således kommunen som, inom vida ramar, har att avgöra hur bebyggelsemiljön ska utformas i kommunen. Stor vikt bör tillmätas de lämplighetsbedömningar som kommunen har företagit, och domstolens prövning vid ett överklagande begränsas, beträffande dessa lämplighetsbedömningar därför, i princip till om kommunens antagandebeslut ligger inom ramen för det handlingsutrymme som de materiella reglerna ger kommunen.

Vid planläggning ska enligt 2 kap. 1 § PBL hänsyn tas till både allmänna och enskilda intressen. Vid en överprövning av kommunens beslut att anta en detaljplan bör beslutet upphävas endast om kommunen i sin bedömning gjort en felaktig avvägning mellan motstående enskilda eller allmänna intressen eller i de fall då

kommunen förfarit felaktigt vid handläggningen av planärendet. Prövningen avser inte om kommunen valt den mest optimala lösningen utan endast om den valda lösningen uppfyller lagens krav.

Mark- och miljödomstolen har gått igenom utredningen i målet samt övervägt vad de klagande har anfört i mark- och miljödomstolen. Domstolen konstaterar att detaljplaneförslaget överensstämmer med översiktsplanen och gör härutöver följande bedömning.

Trafiksituationen och parkering

Planområdet nås med bil från Gånggriftsgatan som går genom befintligt bostadsområde. Planområdet ligger vid slutet av gatan. Längs Kongahällavägen och Domarringsgatan finns befintliga gång- och cykelstråk som är avskilda från biltrafiken. Det finns ingen befintlig yta för parkering intill området. Av handlingarna framgår att lämning och hämtning kommer att möjliggöras på två platser, vid Bildstensgatan samt Gånggriftsgatan. Vid särskilt lämning, som i regel sker koncentrerat i tiden, kommer trafiken mellan Kongahällavägen och de två vänd-/parkeringsplatserna öka väsentligt men övrig tid torde tillskottet av trafik från förskolan inte avsätta några djupare spår i närmiljön. Kommunen har i granskningsutlåtandet angett att förskolan medför en trafikökning av ca 3 procent i maxtimmen (rusningstrafik) och att detta förväntas leda till en marginell ökning av trafik vid korsningen Kongahällavägen-Bildstensgatan-Vårbäcksvägen.

Domstolen anser sammantaget inte att den ökade trafiken riskerar att medföra att kraven på god trafikmiljö enligt 2 kap. 6 § första stycket 6 PBL inte skulle kunna uppfyllas. Vidare bedömer domstolen att trafiksituationen inte kommer att påverkas på sådant sätt att de klagande, i och med genomförandet av detaljplanen, kommer att drabbas av betydande olägenheter på så sätt som avses i 2 kap. 9 § PBL. Det finns således inte skäl att upphäva antagandebeslutet på dessa grunder.

Buller

Buller har utretts inom ramen för planarbetet. Av handlingarna framgår att buller från Kongahällavägen dämpas av planerad bebyggelse och bullerplank och för att uppnå en tillfredställande ljudnivå ska bullerplanket vara 2,5 meter högt. Enligt beräkningarna ligger lekgården och lekområdet under 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå. Utefter bullerplankets insida framgår att ljudnivån ligger upptill 65 dB(A). En del av lekgården och lekområdet har lägst ekvivalent ljudnivå under 45 dB(A). Den maximala ljudnivån ligger under 65 dB(A) i nämnda områden förutom i öster intill Gånggriftsgatan och i områdets sydvästra hörn samt utefter bullerplanket. Beräkningarna visar att barnens utevistelse sker i goda ljudförhållanden. Vidare har länsstyrelsen godtagit planen i egenskap av regional planmyndighet med särskild uppgift att bevaka hälso- och säkerhetsfrågor. De trafikstörningar som planen förväntas ge upphov till bedöms inte innebära sådana betydande olägenheter för de boende att det finns skäl att upphäva planen på den grunden, se Mark- och miljööverdomstolens dom av den 30 juni 2015 i mål P 11761-14.

Byggnaden

Vad de klagande har anfört angående våningshöjd samt försämrad utsikt är inte av sådant kvalificerat slag att det finns skäl att upphäva detaljplanen.

Lekyta

Förskolans lekylta utomhus blir sammanlagt ca 2 600 m² vilket ger varje barn (75 barn) ca 35 m² var. Det framgår av handlingarna att 35 m² är kommunens policy för godtagbar lekylta.

I 8 kap. 9 § PBL regleras krav på tomter. Här anges att om tomten ska bebyggas med byggnadsverk som innehåller en eller flera bostäder eller lokaler för fritidshem, förskola, skola eller annan jämförlig verksamhet, ska det på tomten eller i närheten av den finnas tillräckligt stor friyta som är lämplig för lek och utevistelse. Boverkets allmänna råd om friyta för lek och utevistelse lyfter fram vilka kvaliteter som bör känneteckna barns och ungas utemiljö vid skola, förskola och fritidshem samt var friytan bör vara placerad i relation till verksamheten. För friytor vid förskola, skola,

fritidshem eller liknande verksamhet har Boverket tagit fram allmänna råd som förtydligar innebörden i bestämmelserna, FRI -BFS 2015:1. Domstolen konstaterar att detaljplanen inte strider mot Boverkets allmänna råd och vill samtidigt upplysa om att dessa endast är rekommendationer. Det föreligger inte skäl att upphäva detaljplanen med anledning av detta.

Sammanfattningsvis

Mark- och miljödomstolen bedömer att byggnation av förskola är ett angeläget allmänt intresse och att kommunens avvägningar mot berörda enskilda intressen ligger inom kommunens handlingsutrymme enligt PBL. Domstolen bedömer vidare att ett genomförande av detaljplanen inte kommer att innebära sådana betydande olägenheter för de klagande att planen bör upphävas. Inte heller i övrigt har det framkommit skäl som gör att beslutet att anta detaljplanen borde upphävas. Överklaganden ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 427)

Överklagande senast den 13 december 2017.

Christina Olsen Lundh

Martin Kvarnbäck

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Christina Olsen Lundh, ordförande, och tekniska rådet Martin Kvarnbäck. Föredragande har varit beredningsjuristen Matilda Karlsson.



SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL SOM HAR ÖVERKLAGATS TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.